

Tuesday 15 May 2012 – Afternoon

AS GCE PERSIAN

F885 Listening, Reading and Writing 1

Candidates answer on the Question Paper.

OCR supplied materials:

- Special Sheet (inserted)
- CD

Other materials required:

None

Duration: 2 hours 30 minutes

Candidate forename					Candidate surname				
--------------------	--	--	--	--	-------------------	--	--	--	--

Centre number						Candidate number			
---------------	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- The Insert will be found in the centre of this document.
- Write your name, centre number and candidate number in the boxes above. Please write clearly and in capital letters.
- Use black ink.
- Answer **all** questions in Sections A and B and **one** question in Section C.
- Read each question carefully. Make sure you know what you have to do before starting your answer.
- Write your answer to each question in the space provided. If additional space is required, you should use the lined pages at the end of this booklet. The question number(s) must be clearly shown.
- Do **not** write in the bar codes.

INFORMATION FOR CANDIDATES

- The number of marks is given in brackets [ ] at the end of each question or part question.
- The total number of marks for this paper is **160**.
- There are two sections in this paper:
SECTION A: 60 Marks Listening and Writing
SECTION B: 100 Marks Reading and Writing
- Dictionaries are **not** allowed.
- This document consists of **24** pages. Any blank pages are indicated.

Section A: Listening and Writing

Recommended time for Section A: 1 hour

تمرین ۱ درک شفاهی

تأثیر خانواده در رشد شخصیت کودکان و نوجوانان

به این گزارش گوش کنید و سپس پاسخ درست را با علامت نشان دهید.

[13 marks]

۱- در گزارش ..... نظرهای مطرح شده در این گفتوگوی رادیویی آمده است.

الف: قسمتی از

ب: مهمترین

پ: بیشتر

۲- این گزارش دربارهی ..... است.

الف: یک دورهی روان‌شناسی

ب: نقش خانواده در زندگی کودکان

پ: مشکلات خانوادگی

۳- در گفتوگوی رادیویی ..... شرکت کردند.

الف: تعدادی کارشناس

ب: چند نفر کودک و نوجوان

پ: دو نفر متخصص مسائل کودک و خانواده

۴- به عقیده‌ی روان‌شناس، کودکی که در محیطی شاد بزرگ شده ..... که در شرایط خانوادگی پر از مشکلات بوده، فکر می‌کند.

الف: مانند کودکی

ب: مانند والدینی

پ: بسیار متفاوت با کودکی

۵- به نظر روان‌شناس، اثر ضربه‌های عاطفی به کودک در دوران بچگی ..... است.

الف: موقتی‌تر

ب: ماندگارتر

پ: ضعیفتر

۶- یک عامل بسیار مهم در شکل‌گیری شخصیت کودکان، ..... است.

الف: تحصیلات پدر و مادر

ب: مهر و محبت افراد خانواده نسبت به هم

پ: وضعیت مالی خانواده

۷- در این گزارش ادعا می‌شود که «شادی» احساسی است که .....

الف: زودگذر است.

ب: سخت به دست می‌آید.

پ: هر انسانی به دنبال آن است.

۸- کودک ..... را در محیط خانواده یاد می‌گیرد.

الف: احساس مسئولیت

ب: درستی و وفاداری

پ: اعتماد به دیگران

-۹ به نظر کارشناس، خانواده چه چیزهایی را به کودکان منتقل می‌کند؟

الف: امید به موفقیت

ب: توجه به محیط زیست

پ: فرهنگ خانواده

-۱۰ تعریف کردن از کودک چه تأثیری دارد؟

الف: غرور بیشتر

ب: خودباوری بیشتر

پ: نزدیکی بیشتر افراد خانواده

-۱۱ در بیست سال اول زندگی، موقعیت اجتماعی فرد را چه عاملی تعیین می‌کند؟

الف: تجربه‌های خانواده

ب: موقعیت خانه‌ی پدر و مادر

پ: جایگاه خانواده در جامعه

-۱۲ آمار نشان می‌دهد

الف: مشکلات اجتماعی نوجوانان بیشتر می‌شود.

ب: نوجوانان بیشتر رشد می‌کنند.

پ: مسائل مالی بیشتر می‌شود.

-۱۳ کم‌توجهی به نوجوانان در کودکی باعث ..... می‌شود.

الف: کشیده شدن به کارهای خلاف

ب: بی‌نظمی

پ: بی‌توجهی به والدین

تمرين ۲ درک شفاهی

کلاس موسیقی

به حرفهای شیوا گوش دهید و با استفاده از کلمه‌های مناسب داخل جدول، جمله‌های زیر را
کامل کنید: عدد مربوط به هر کلمه را در جاهای خالی بنویسید.

توجه: تعداد کلمه‌ها بیشتر از جاهای خالی است. هر کلمه را فقط یک بار به کار ببرید.

[12 marks]

(۱۷) استعداد دارد	(۱۳) بزنند	(۹) فرزندان	(۵) می‌پردازند	(۱) ساختن
(۱۸) نواختن	(۱۴) مراوده	(۱۰) بی‌علاقه	(۶) راضی هستم	(۲) ادامه می‌دهند
(۱۹) می‌برند	(۱۵) صبر	(۱۱) پشیمانم	(۷) فرصت	(۳) قصد دارد
(۲۰) آشناییان	(۱۶) بشناسند	(۱۲) علاقه‌مند	(۸) رقابت	(۴) موسیقی

بسیاری از خانواده‌های ایرانی (الف) ..... خود را برای یادگیری (ب) ..... یکی از سازها به
کلاس موسیقی (پ) ..... بعضی از آن‌ها فقط برای (ت) ..... با دیگر ایرانی‌ها این کار را
می‌کنند. اغلب این بچه‌ها به تشویق پدر و مادرشان و گاهی به‌зор به کلاس موسیقی می‌روند
ولی تعداد کمی از آن‌ها هم آن را (ث) ..... . من اول به کلاس ویولن رفتم ولی چون مشکل
بود، پیانو را انتخاب کدم. حالا از تصمیمی که گرفتم (ج) ..... . برادر بزرگ‌ترم در
یادگیری و نواختن ویولن بسیار پیشرفت کرد. او (چ) ..... آن را در آینده ادامه دهد. به
عقیده‌ی مادرم باید این (ح) ..... را به بچه‌ها داد تا شاید به تدریج علاقه‌مند شوند. مادرم
می‌گوید همین‌که آن‌ها بتوانند یک ساز را (خ) ..... ، خود یک مهارت هنری است. خانواده‌ی
مادرم اهل (د) ..... هستند. به عقیده‌ی پدرم اول باید دید بچه (ذ) ..... یا نه، چون اگر
به زور پدر و مادر به کلاس برود، آخرش (ر) ..... می‌شود.

Exercise 3 Listening Comprehension

Listen to this job advert and answer the following questions **IN ENGLISH**.

[15 marks]

- 1 What is the job advert for?

..... [1]

- 2 What type of organisation is the employer?

..... [1]

- 3 What does the organisation do?

..... [2]

- 4 What type of people are needed?

..... [1]

- 5 What is the nature of work?

..... [2]

- 6 In what **two** ways are the responsibilities divided?

..... [1]

..... [1]

- 7 What will the organisation pay for? Give **two** details.

..... [1]

..... [1]

- 8 Explain what happens about accommodation.

..... [2]

- 9 Why do they prefer that the volunteers spend as much time as possible with the girls in the organisation? Give full details.

..... [2]

Exercise 4 Writing

After seeing the job advert on the Internet, your friend has written her letter of application in English. She has asked you to put the letter into PERSIAN. You do not have to translate word for word but you should include all the information.

[10 marks for Communication + 10 marks for Quality of Language]

Dear Sir / Madam

I saw your advert on the Internet when I was looking for a voluntary job for the summer.

I was born in Britain but I can speak both Persian and English.

I use computers at school and last year I got a qualification.

This job would be a valuable opportunity for me to experience life in Iran.

My relatives live in different parts of the world and therefore I will need the room mentioned in your advert.

رئیس محترم بنیاد پناہ

با احترام

Section A Total: 60 Marks

Section B: Reading and Writing

Recommended time for Section B: 1 hour 30 minutes

تمرین ۵ درک خواندن

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های بخش‌های (الف) و (ب) پاسخ دهید.
برای آسان شدن کار شما، این متن به طور جداگانه روی کاغذ ویژه نیز چاپ شده است.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

- (۱) چاپ کتاب برای کودکان و نوجوانان در ایران سابقه‌ای تاریخی دارد. با گسترش آموزش و پرورش جدید در ایران توجه به کودکان و نوجوانان و پاسخ به نیازهای فکری و آموزشی آنها افزایش یافته است.
- (۲) در پنج دهه‌ی گذشته نهادهای بسیاری در ایران به تولید و نشر ادبیات برای کودکان و نوجوانان پرداخته‌اند. بسیاری از مترجمان و نویسنندگان، با ترجمه و نوشتمن کتاب و ساده‌نویسی متن‌های قدیمی و همچنین سروden شعر و ترانه، در این نهادها فعالیت داشته‌اند.
- (۳) یکی از مهم‌ترین این نهادها «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» است. کانون در سال ۱۹۶۵ میلادی به عنوان یک سازمان خیریه برای فعالیت‌های فرهنگی و هنری برای کودکان و نوجوانان به وجود آمد. بعد از انقلاب سال ۱۹۷۹ و روی کار آمدن جمهوری اسلامی، وضعیت کانون تغییر یافت و تحت نظارت وزارت امور ارشاد آموزش و پرورش درآمد. از بهار ۱۹۸۰ فعالیت‌های کانون بیشتر زیر ذره‌بین رفت.
- (۴) بعضی از فیلم‌سازان کانون احساس می‌کنند که اخیراً دستشان بسته‌تر شده است. از سوی دیگر، در کار تهیه و نشر کتاب، همکاری با کانون در همان سطح ادامه دارد. کانون دارای شبکه‌ی بههمپیوسته‌ای از کتابخانه‌های کودک و نوجوان در سراسر ایران است.
- (۵) بعضی از مسئولیت‌های کانون شامل بازگشایی مراکز توزیع کتاب‌های ویژه کودکان و نوجوانان در نقاط مختلف کشور؛ گسترش کتابخانه‌های عمومی ثابت و سیار؛ راهاندازی کلاس‌های آموزشی و تولید، نمایش و فروش فیلم‌های سینمایی و تئاتر مخصوص کودکان و نوجوانان در روستاهای مناطق محروم می‌باشد.
- (۶) کانون برای پرورش استعدادهای کودکان و نوجوانان فعالیت‌های فرهنگی دیگری را گسترش داده است. این برنامه‌ها شامل داستان‌گویی، معرفی کتاب‌های جدید، آشنایی با شخصیت‌های مهم علمی و هنری ایران و جهان، آشنایی با ملت‌ها و فرهنگ‌های مختلف، برگزاری بازی‌های رقابتی شطرنج و نمایشگاه‌های گوناگون، بازدیدهای گروهی، آموزش نقاشی و موسیقی و گروه گُر بچه‌ها می‌شود.
- (۷) کانون از راه ایجاد تارنما (وبسایت) و فعالیت‌های رایانه‌ای و نیز حضور در جشنواره‌های فیلم و کتاب در کشورهای مختلف، با نهادهای مشابه در سراسر دنیا، تبادلات فرهنگی دارد.

(الف) این متن را بخوانید (پاراگرافهای ۱، ۲، ۳ و ۴) و سپس پاسخ درست را با علامت نشان دهید.

[10 marks]

-۱- این متن دربارهی ..... است.

الف: آموزش و پرورش در ایران

ب: فعالیتهای فرهنگی

پ: کانون نویسندهای ایران

-۲- توجه به نیازهای فرهنگی و آموزشی کودکان نسبت به گذشته ..... است.

الف: بالا رفته

ب: پایین آمده

پ: عوض نشده

-۳- نهادهای نشر و تولید کارهای فرهنگی در طول ..... پیش در ایران فعال بوده‌اند.

الف: ۵ سال

ب: ۱۵ سال

پ: ۵۰ سال

۴- در بخش‌های گوناگون فرهنگی، تعداد زیادی ..... فعالیت می‌کردند.

الف: کودک و نوجوان

ب: کارشناسان ادبیات

پ: روزنامه‌نگاران

۵- کودکان به قصه‌های قدیمی به شکل ..... دسترسی پیدا کردند.

الف: آسان‌شده

ب: مصور

پ: ترجمه‌شده

۶- بعد از انقلاب، کانون ..... .

الف: یک سازمان سودآور شد

ب: زیر کنترل دولت قرار گرفت

پ: گسترش یافت

۷- برنامه‌های کانون بعد از انقلاب ..... شد.

الف: مستقل‌تر

ب: متوقف

پ: زیر نظر گرفته

۸- به نظر بعضی از فیلم‌سازان، کار آن‌ها در کانون ..... .

الف: محدودتر شد

ب: تفاوتی نکرد

پ: آزادتر شد

۹- بعد از انقلاب، همکاری ناشران با کانون ..... .

الف: کمتر شد

ب: بیشتر شد

پ: تغییری نکرد

۱۰- کتابخانه‌های کانون باهم ..... .

الف: ارتباطی ندارند

ب: رقابت دارند

پ: همکاری دارند

(ب) بر اساس متن (پاراگراف‌های ۵، ۶ و ۷)، با گذاشتن یک حرف مناسب در هر جای خالی، جمله‌های زیر را کامل کنید:

[10 marks]

- ۱ ایجاد سازمان‌های پخش کتاب، یکی از ..... .
- ۲ کانون باید ..... .
- ۳ یکی دیگر از وظایف کانون ..... .
- ۴ برای کمک به رشد فکری کودکان و نوجوانان، کانون ..... .
- ۵ در کانون، کودکان از راههای مختلف با ..... .
- ۶ یکی از برنامه‌های رقابتی کانون ..... .
- ۷ از کارهای جمعی کانون، می‌توان از ..... .
- ۸ کانون علاوه بر نمایش فیلم و برگزاری مسابقات مختلف، ..... .
- ۹ یکی از راههای فعالیت بین‌المللی کانون ..... .
- ۱۰ شرکت در فستیوال‌های جهانی ..... .

- الف) ساختن فیلم و نمایش آن‌ها در نقاط فقرزدهی کشور است.
- ب) فیلم‌هایش را به کشورهای دیگر بفروشد.
- پ) برنامه‌های گوناگون فرهنگی را افزایش داد.
- ت) آباد کردن مناطق محروم کشور است.
- ث) وظیفه‌های کانون است.
- ج) به بچه‌ها آموزش نقاشی و موسیقی هم می‌دهد.
- چ) کتابخانه‌های متحرک در مناطق مختلف ایجاد کند.
- ح) استفاده از اینترنت است.
- خ) یکی از راههای همکاری با ملت‌های دیگر است.
- د) مسابقات ورزشی است.
- ذ) دانشمندان و هنرمندان معروف آشنا می‌شوند.
- ر) راهاندازی مسابقات است.
- ز) به کشورهای دیگر می‌فرستاد.
- ژ) برگزاری نمایشگاه‌ها نام برد.

تمرین ۶ درک خواندن

این متن را فرزاد درباره‌ی سفرش به ایران نوشته است.
 آن را بخوانید و سپس سؤال‌های زیر را به فارسی پاسخ دهید. تا جایی که می‌توانید از کلمات خودتان استفاده کنید و عبارت‌های طولانی از متن رونویسی نکنید.
 برای آسان شدن کار شما، این متن به‌طور جداگانه روی کاغذ ویژه نیز چاپ شده است.

[20 marks for content + 10 marks for quality of Language]

امسال در شروع مدرسه، معلم کلاس فارسی از ما خواست که درباره‌ی سفرمان به ایران انشایی بنویسیم. من هر سال معمولاً در تابستان با خانواده‌ام به ایران می‌روم، اما گاهی هم که تعطیلات نوروز با تعطیلات «عید پاک»* همزمان می‌شود، به ایران سفر می‌کنیم. یکی دو هفته‌ی اول را با فامیل و آشنایان و دوستان می‌گذرانیم. مادر و خواهرم از این بخش از مسافرتمان بیش از چیزهای دیگر لذت می‌برند. بعد پدرم با برنامه‌ریزی قبلی، ما را به دیدن مراکز تاریخی و فرهنگی ایران در شهرهای مختلف می‌برد. سال پیش به دیدن اصفهان و تخت جمشید در نزدیکی شیراز رفتیم. پدرم خیال می‌کند که ما هم مثل او از دیدن این مکان‌ها لذت می‌بریم و همیشه درباره‌ی پیشینه‌ی هر یک از آن‌ها برای ما مفصل صحبت می‌کند. خواهرم تعجب می‌کند که چه‌طور امکان دارد دوران‌های گذشته برای کسی این‌قدر جالب باشد! امسال تابستان برعکس سال‌های پیش به من خیلی خوش گذشت چون به دیدن دو غار آبی بسیار جالب رفتیم که در داخل هردوی آن‌ها دریاچه‌ای طولانی وجود داشت. نام یکی از آن غارها «علی‌صدر» است که در ده علی‌صدر در اطراف همدان قرار دارد. این نمونه‌ی کمنظیری از غارهای آبی است که به علت وسیع بودن کانال‌های آبی درون آن، به راحتی می‌توان در آن قایقرانی کرد. مردم روستای علی‌صدر و روستاهای اطراف، از قدیم به وجود آن پی برده بودند و از آب آن بهره‌برداری می‌کردند. در سال ۱۹۶۷ به دنبال پخش گزارشی درباره‌ی این غار شگفت‌انگیز در رسانه‌های ملی، عده‌ای از محققان و علاقه‌مندان به آثار طبیعی، به سوی آن سرازیر شدند.

غار بعدی که رفتیم «سهولان»** نام دارد که دومین غار آبی بزرگ ایران است که تاکنون شناخته شده است. غار سهولان یکی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری شهرستان مهاباد است و در ۴۳ کیلومتری این شهر در روستایی به همین نام واقع شده است. وقتی که در داخل غار بودیم، دو سه بار پرواز چند «خفاش» کوچک از بالای سرمان مرا ترساند. در سال ۱۹۷۱ یک گروه زمین‌شناس از دانشگاه آکسفورد با وسایل کاملی از غار دیدن کردند و در گزارششان نوشتند که غار سهولان یکی از عجیب‌ترین غارهای آبی جهان به شمار می‌آید. در سال ۲۰۰۰ این غار به‌طور رسمی توسط شهرداری مهاباد برای بازدید عموم افتتاح شد.

* Easter

** Sahoolan

- ۱- چرا فرزاد درباره‌ی این سفر نوشته است؟

[1]

- ۲- چرا بعضی وقت‌ها آن‌ها در عید نوروز از ایران دیدن می‌کنند؟

[1]

- ۳- مادر و خواهر فرزاد کدام قسمت از سفرشان را بیش از همه دوست دارند؟

[1]

- ۴- چرا پدر فرزاد اصفهان و شیراز را برای گردش انتخاب کرد؟

[1]

- ۵- پدر فرزاد چه تصوری دارد؟ توضیح دهید.

[2]

- ۶- از کجا می‌دانیم که خواهر فرزاد به تاریخ علاقه ندارد؟ توضیح کامل دهید.

[2]

- ۷- فرزاد از کدام سفر ایران بیشتر از همه خوشش آمد؟ چرا؟

[1]

[1]

- ۸- علی‌صدر نزدیک کجاست؟

[1]

-۹- غار علی‌صدر از چه نظر کمیاب است؟ توضیح کامل دهید.

[2]

-۱۰- غار علی‌صدر برای مردم محلی چه استفاده‌ای داشت؟

[1]

-۱۱- پس از پخش خبر کشف غار از رادیو و تلویزیون چه اتفاقی افتاد؟

[2]

-۱۲- چرا غار سهولان به این نام خوانده می‌شود؟

[1]

-۱۳- چرا کلمه‌ی «خفاش» در متن آمده است؟

[1]

-۱۴- نظر پژوهشگران درباره‌ی این غار چیست؟

[1]

-۱۵- شهرداری مهاباد در سال ۲۰۰۰ چه کار کرد؟

[1]

تمرین ۷ درک خواندن و نوشتן انشاء

متن زیر را که بخش‌هایی از یک گزارش درباره‌ی «آینده‌ی تحصیلی و کاری جوانان در ایران» است بخوانید و تمرین زیر را به فارسی انجام دهید.

در انجام این تمرین نباید عبارت‌های متن را به‌طور کامل رونویسی کنید. اگر بیشتر از پنج کلمه‌ی پی‌درپی از متن استفاده کنید، نمره از دست خواهد داد. پیشنهاد می‌شود بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ کلمه برای سؤال‌های «الف» و «ب» بنویسید.

بر اساس برخی آمارهای دولتی در سال‌های اخیر، حدود هفتاد درصد جمعیت ایران را نوجوانان و جوانان زیر سی سال تشکیل می‌دهند. در گزارش آمده است که توجه به موضوعات درسی انتخابی نوجوانان در دبیرستان و نیز انتخاب رشته‌ی تحصیلی آنان در دانشگاه بسیار بالهمیت می‌باشد. تصمیم‌گیری درباره‌ی آینده‌ی تحصیلی و در نتیجه آینده‌ی شغلی، شاید اولین تصمیم مهم زندگی اکثریت نوجوانان باشد.

بسیاری از مسئولان امور آموزشی عقیده دارند که علاقه و استعداد اهمیت بسیاری دارد و لذا پدران و مادران و نیز آموزگاران باید از همان سنین کودکی درپی شناخت آن باشند. همچنین در هنگام انتخاب رشته، نیاز جامعه و امکان پیدا کردن کار در آینده در رشته‌ی انتخابی هم باید در نظر گرفته شود.

در این گزارش آمده است که به نظر بسیاری از کارشناسان، آموزش در رشته‌های مختلف علوم باید در دسترس همه‌ی نوجوانان باشد تا آن‌ها را برای زندگی در جامعه‌ی مدرن آینده آماده سازد.

کارهای موقت در تعطیلات تابستان می‌تواند شناخت واقعی‌تری از دنیای بیرون به نوجوانان بدهد. گاهی تجربه‌ی کار به آنان کمک می‌کند که در مورد انتخاب رشته و کار آینده‌ی خود تغییر عقیده بدهنند.

در یک نظرخواهی از دوهزار نوجوان، در پاسخ به این سؤال که در آینده می‌خواهند چه کاره شوند، اکثریت پسران گفتند که می‌خواهند فوتبالیست یا خلبان بشوند و بیشتر دخترها شغل معلمی را انتخاب کردند. فقط تعداد کمی از شرکت کنندگان به شغل‌های پزشکی و وکالت به عنوان کار مورد علاقه‌ی خود اشاره کردند.

پاسخ شما باید براساس متن باشد. سعی کنید کلمات و جملات خود را به کار ببرید.

(الف) به سؤالهای زیر با استفاده از پاراگرافهای ۱، ۲، ۳ و ۴ متن بالا پاسخ دهید.

این متن درباره‌ی انتخاب موضوعات درسی و رشته‌ی دانشگاهی چه می‌گوید؟

چه عواملی مهم هستند؟

تجربه‌ی کار در این باره چگونه کمک می‌کند و چه نقشی دارد؟

[درک مطلب: ۱۰ نمره]

(ب) حالا نظر خودتان را بنویسید.

دوست دارید در آینده چه کاره شوید؟

آیا رفتن به دانشگاه مهم است؟ دلیل‌های خود را بنویسید.

[پاسخ به متن: ۲۰ نمره]

[کیفیت زبان: ۱۰ + ۱۰ نمره]

[جمع: ۵۰ نمره]

(الف) به سؤالهای زیر با استفاده از پاراگرافهای ۱، ۲، ۳ و ۴ متن بالا پاسخ دهید.

این متن درباره انتخاب موضوعات درسی و رشته‌ی دانشگاهی چه می‌گوید؟

چه عواملی مهم هستند؟

تجربه‌ی کار در این باره چگونه کمک می‌کند و چه نقشی دارد؟

(ب) حالا نظر خودتان را بنویسید.

دوست دارید در آینده چه کاره شوید؟

آیا رفتن به دانشگاه مهم است؟ دلیل‌های خود را بنویسید.

Section B Total: [100 marks]

Paper Total: [160 marks]

ADDITIONAL PAGE

PLEASE DO NOT WRITE ON THIS PAGE

Copyright Information

OCR is committed to seeking permission to reproduce all third-party content that it uses in its assessment materials. OCR has attempted to identify and contact all copyright holders whose work is used in this paper. To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced in the OCR Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download from our public website (www.ocr.org.uk) after the live examination series.

If OCR has unwittingly failed to correctly acknowledge or clear any third-party content in this assessment material, OCR will be happy to correct its mistake at the earliest possible opportunity.

For queries or further information please contact the Copyright Team, First Floor, 9 Hills Road, Cambridge CB2 1GE.

OCR is part of the Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.